

**Tehnici și instrumente de plată
și finanțare utilizate în afacerile
internaționale**

OANA MIONEL

**Tehnici și instrumente de plată
și finanțare utilizate în afacerile
internaționale**

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2018

Colecția ȘTIINȚE ECONOMICE

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MIONEL, OANA

Tehnici și instrumente de plată și finanțare utilizate în afacerile internaționale / Oana Mionel. - Ed. a 3-a, reviz.. - București : Editura Universitară, 2018
Conține bibliografie
ISBN 978-606-28-0824-2

339

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062808242

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2018
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47 / 07217 CARTE / 0745.200.357
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	9
PARTEA I	
TEHNICI ȘI INSTRUMENTE DE PLATĂ UTILIZATE ÎN AFACERILE INTERNAȚIONAE	11
I. CIRCUITUL BANILOR ÎN LUME. DE LA IDEEA DE BANI A CAVALERILOR TEMPLIERI LA PLĂȚILE ELECTRONICE	12
I.1. DIVIZIUNEA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII ȘI PLĂȚILE INTERNAȚIONALE.....	12
I.2. APARIȚIA BANILOR ȘI ELIMINAREA INEFICIENȚEI TROCULUI	12
I.3. VALUTA ȘI PIATA VALUTARĂ	18
I.4. DEVIZELE.....	23
I.5. RELAȚIILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE ȘI PĂRȚILE IMPLICATE.....	26
I.5.1. Importatorul.....	28
I.5.2. Exportatorul.....	29
I.6. DENUMIRILE LTD., INC., GMBH SAU S.A. ÎN AFACERILE INTERNAȚIONALE	30
II. INSTRUMENTE DE PLATĂ PE SUPORT DE HÂRTIE ȘI INSTRUMENTE DE GARANTARE	32
2.1. CECUL	32
2.1.1. Caracterizare generală.....	32
2.1.2. Clasificarea cecurilor	34
2.1.3. Operațiuni privind cecurile	36
2.1.4. Riscurile utilizării cecurilor	38
2.2. BILETUL LA ORDIN.....	38
2.3. ORDINUL DE PLATĂ	40
2.4. ORDINUL DE PLATĂ PENTRU TREZORERIA STATULUI	41
2.5. SCRISOAREA DE GARANȚIE	44
III. PLĂȚILE ELECTRONICE	50
3.1. INSTRUMENTE ELECTRONICE DE PLATĂ.....	50
3.1.1. Stickerul de plată, ceasul de plată și brățara de plată	50
3.1.2. Cardul bancar	52
3.1.3. Cardurile de debit internaționale	57

3.1.4. Ordinul de plată în format electronic.....	59
3.1.5. Ordinul de plată pentru trezoreria statului în format electronic	60
3.1.6. Ordinul de plată multiplu electronic (OPME).....	63
3.1.7. Cecul electronic	66
3.2. SEMNĂTURA ELECTRONICĂ	67
3.3. ELECTRONIC BANKING ȘI INTERNET BANKING	71
IV. SISTEME ELECTRONICE DE PLĂȚI	76
4.1. SISTEME ELECTRONICE DE PLĂȚI INTERBANCARE	76
4.1.1. SWIFT, BIC și IBAN.....	76
4.1.2. Zona Unică de Plăți în Euro.....	82
4.1.3. TARGET 2.....	88
4.2. TRANSFOND – SISTEMUL ELECTRONIC DE PLĂȚI DIN ROMÂNIA	90
4.2.1. SENT	92
4.2.2. ReGis	92
4.2.3. SaFIR	93
4.3. SERVICII DE TRANSFER DE BANI ÎNTRE PERSOANE	94
4.3.1. Western Union.....	94
4.3.2. MoneyGram	95
4.3.3. Azimo	95
4.3.4. Smith and Smith.....	96
4.3.5. TransferWise	99
4.3.6. TransferGo.....	101
4.3.7. WorldRemit.....	104
V. UTILIZAREA ACREDITIVULUI ȘI INCASSOULUI DOCUMENTAR ÎN AFACERILE INTERNAȚIONALE.....	107
5.1. ACREDITIVUL DOCUMENTAR	107
5.1.1. Definiția și caracteristicile acreditivului documentar.....	107
5.1.2. Părțile implicate în derularea acreditivului documentar	111
5.1.3. Mecanismul derulării acreditivului documentar.....	113
5.1.4. Tipuri de acreditive documentare.....	115
5.1.5. Documentele utilizate în plata acreditivului documentar	122
5.1.6. Avantajele și dezavantajele utilizării acreditivului documentar.....	125
5.2. INCASSO-UL DOCUMENTAR	127
5.2.1. Definiția și caracteristicile incassoului documentar	127
5.2.2. Părțile implicate în derularea incassoului documentar	127
5.2.3. Mecanismul de derulare a incassoului documentar	129
5.2.4. Avantajele și dezavantajele utilizării incassoului documentar	131

PARTEA2

TEHNICI DE FINANȚARE A AFACERILOR INTERNAȚIONALE .. 133

VI. FINANȚAREA AFACERILOR INTERNAȚIONALE.....	134
6.1. FINANȚAREA INTERNĂ ȘI FINANȚAREA EXTERNĂ.....	134
6.2. INTERMEDIARII FINANCIARI	137
6.2.1. Instituțiile financiare internaționale	138
6.2.2. Instituțiile de depozitare.....	142
6.2.3. Instituțiile non-depozitare.....	143
6.2.4. Agențiile guvernamentale de intermediere.....	148
VII. TEHNICI DE FINANȚARE PE TERMEN SCURT	150
7.1. CREDITELE DE PREFINANȚARE	151
7.2. CREDITELE DE EXPORT	153
7.3. LINIILE DE CREDIT	157
7.4. CREDITELE PENTRU FINANȚAREA CHELTUIELILOR ȘI STOCURILOR TEMPORARE/SEZONIERE.....	158
7.5. CREDITELE GLOBALE DE EXPLOATARE.....	160
VIII. TEHNICI DE FINANȚARE PE TERMEN MEDIU ȘI LUNG	162
8.1. TEHNICI CLASICE DE FINANȚARE	162
8.1.1. Creditul furnizor	162
8.1.2. Creditul cumpărător	166
8.2. TEHNICI MODERNE DE FINANȚARE.....	169
8.2.1. Creditul consorțial.....	169
8.2.2. Creditul revolving	172
8.2.3. Cofinanțarea.....	174
IX. FORFETAREA, FACTORINGUL ȘI LEASINGUL	178
9.1. FORFETAREA	178
9.1.1. Prezentarea conceptului de forfetare	178
9.1.2. Formele ofertei de forfetare.....	180
9.1.3. Avantajele și dezavantajele operațiunii de forfetare	181
9.2. FACTORINGUL.....	184
9.2.1. Prezentarea conceptului de factoring	184
9.2.2. Tipuri de factoring	184
9.2.3. Avantajele și dezavantajele operațiunii de factoring	186
9.2.4. Mecanismul derulării operațiunii de factoring.....	187

9.2.5. COFACE – managementul creanțelor comerciale	189
9.3. LEASINGUL	191
9.3.1. Caracterizarea leasingului.....	191
9.3.2. Tipuri de leasing	194
9.3.3. Beneficiile operațiunii de leasing	196
9.3.4. Mecanismul derulării operațiunii de leasing.....	197
X. FINANȚAREA PE EUROPIEȚE	201
10.1. PIAȚA EUROVALUTELOR.....	202
10.1.1. Conceptele de eurovalută și piață eurovalutară.....	202
10.1.2. Originea pieței eurovalutelor	204
10.1.3. Rata dobânzii la eurovalute.....	205
10.1.4. Avantajele și dezavantajele pieței eurovalutelor	205
10.2. PIAȚA EUROOBLIGAȚIUNILOR	206
10.2.1. Obligațiuni, obligațiuni internaționale, euroobligațiuni	206
10.2.2. Structura și mecanismul pieței	208
10.2.3. Caracteristici esențiale ale euroobligațiunilor	210
10.2.4. Avantajele și dezavantajele euroobligațiunilor	210
10.3. PIAȚA EUROACȚIUNILOR	211
10.3.1. Caracterizare generală.....	211
10.3.2. Mecanismul de lansare.....	212
XI. INSTRUMENTE DE FINANȚARE A IMM-URILOR ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ.....	214
11.1. IMM-URILE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ.....	214
11.2. INSTRUMENTE DE FINANȚARE	217
11.2.1. Programul COSME	217
11.2.2. Programul InnovFin Orizont 2020	223
11.2.3. Programul Europa creativă	226
BIBLIOGRAFIE.....	228

CUVÂNT ÎNAINTE

Lovele, peșin, purcoi, gologani, tribut, bătrâne, material, lichidități, mardei, resurse: puteți să le spuneți cum vreți, banii contează. Pentru creștini, dragostea de arginți e rădăcina tuturor relelor. Pentru generali, banii reprezintă mușchii războiului, pentru revoluționari – cătușele muncitorului. Dar de fapt ce sunt banii? Sunt un munte de argint așa cum credeau conchistadorii? Cum am ajuns să trăim într-o lume în care cea mai mare parte a banilor sunt invizibili, doar niște cifre pe monitorul unui calculator? De unde au apărut banii ăștia? Și unde se duc cu toții?

Tendențele și mutațiile de pe piețele internaționale ne demonstrează că, la început de secol XXI, tehnicile și instrumentele financiare au fost adaptate la cerințele complexe ale participanților la economia internațională în general și cea electronică în special.

Astfel, această carte a fost concepută pentru a oferi o privire de ansamblu asupra tehnicilor de plată și finanțare pe termen scurt, mediu și lung. Lucrarea se adresează în primul rând studenților Facultății de Administrarea Afacerilor Internaționale, dar și tuturor cititorilor interesați de evoluția instrumentelor de plată și a tehnicilor de finanțare existente la nivel internațional.

Cartea, în cele unsprezece capitole, redactate într-un mod accesibil, încearcă să țină pasul cu schimbările permanente și rapide care se produc în economia internațională, oferindu-le cititorilor o imagine clară asupra a tot ceea ce reprezintă banii și formele sub care se prezintă aceștia în economie.

Autorul

Partea | **TEHNICI ȘI
INSTRUMENTE DE
PLATĂ UTILIZATE
ÎN AFACERILE
INTERNAȚIONAE**

I. CIRCUITUL BANILOR ÎN LUME. DE LA IDEEA DE BANI A CAVALERILOR TEMPLIERI LA PLĂȚILE ELECTRONICE

I.1. Diviziunea internațională a muncii și plățile internaționale

Diviziunea internațională a muncii a determinat intensificarea comerțului internațional care a avut la rândul său drept urmare sporirea schimburilor de bunuri și servicii între țări. Întregul proces care descrie transferul de bunuri și servicii de la vânzător la cumpărător este consemnat în *contractul de vânzare-cumpărare internațională de mărfuri*.

Contractul de vânzare-cumpărare internațională de mărfuri reprezintă acordul de voință între doi parteneri, având sediile în țări diferite, prin care una dintre părți (exportatorul) se obligă să transfere asupra celeilalte părți (importatorul) proprietatea unui bun al său contra *plății* unui preț.

În general, prin termenul de *plată* se înțelege procesul prin care un debitor achită o datorie unui creditor¹. În cazul *plăților internaționale*, procesul de decontare se realizează între parteneri care provin din țări diferite, fiecare țară având propria sa monedă, fapt care determină riscuri valutare pentru parteneri. Elementul definitoriu al plăților internaționale îl constituie *elementul de extraneitate*.

I.2. Apariția banilor și eliminarea ineficienței trocului

Lovele, peșin, purcoi, gologani, tribut, bătrâne, material, lichidități, mardei, resurse: puteți să le spuneți cum vreți, banii contează. Pentru

¹ Paul Turner și Diane Wunnicke, *Managing the risk of payment system*, John Wiley&Sons, Hoboken (New Jersey), 2003, p.1.

creștini, dragostea de arginți e rădăcina tuturor relelor. Pentru generali, banii reprezintă mușchii războiului, pentru revoluționari – cătușele muncitorului. Dar de fapt ce sunt banii? Sunt un munte de argint așa cum credeau conchistadorii? Cum am ajuns să trăim într-o lume în care cea mai mare parte a banilor sunt invizibili, doar niște cifre pe monitorul unui calculator? De unde au apărut banii ăștia? Și unde se duc cu toții?²

De la apariția banilor și până în prezent, banii sunt considerați un instrument de plată și au avantajul de a elimina ineficiența trocului. În plus, banii sunt unități de cont care ușurează evaluarea și calculul, permit efectuarea de tranzacții comerciale pe perioade îndelungate și la mare distanță. Pentru a îndeplini toate aceste funcții în mod optim, banii trebuie să fie disponibili, ușor de procurat, durabili, fungibili, ușor de transportat și fiabili.

Banii au apărut din nevoia existenței unui intermediar care să mijlocească schimbul și din nevoia eliminării trocului din cauza dezavantajelor pe care acesta le avea.

În timp, oamenii au conceput diferite moduri de a face față inconvenientei trocului și a banilor apăruiți sub forma discurilor cioplite din piatră cuarț numite *rai*. O soluție găsită a fost aceea de a folosi bucăți de hârtie scrise sau bancnote care garantau persoanei purtătoare a biletelor accesul la bani. Foarte cunoscut este sistemul utilizat de Cavalerii Templieri. În secolul XIII, drumurile și căile maritime erau pândite la orice pas de bandiți și pirați care se ocupau cu furtul de bani. Cavalerii Templieri dețineau avanposturi în toată Europa, oferindu-le clienților acelor timpuri servicii speciale de transport de bani. Dacă un nobil dorea să transporte bani de la Paris la Constantinopol, în loc să plece cu cufărul cu bani, acesta putea să depună banii la avanpostul Templierilor din Paris, și în schimb primea o hârtie prin care era atestat faptul că aurul exista acolo. În momentul în care acesta ajungea la Constantinopol, pe baza biletului primit în Paris, putea să retragă de la avanpostul templierilor din

² Niall Ferguson, *Ascensiunea banilor. O istorie financiară a lumii*, Editura Polirom, Iași, 2016, p.9.

Constantinopol echivalentul sumei depusă la Paris minus un mic comision³.

În prezent, noțiunea de bani (monedă) desemnează moneda metalică, bancnotele, moneda scripturală și alte instrumente legale cu forme și denumiri specifice, diferite de la țară la țară, care sunt general acceptate ca mijloace pentru schimburi și plăți într-un spațiu economic dat⁴.

Moneda este o consecință a evoluției producției și a schimbului de mărfuri realizat de-a lungul timpului. Moneda mai poate fi privită și ca un "bun" acceptat de oameni în plata mărfurilor și a serviciilor.

Moneda este un activ care poate fi *deținut, schimbat, împrumutat, conservat*⁵. Noțiunea de monedă presupune o denumire concretă (dolar, liră, leu, euro) și instituții de emisiune, răspundere și circulație bine definite.

Definirea monedei trece și prin evidențierea funcțiilor sale: funcția de evaluare, funcția de reglare a schimburilor și funcția de instrument de rezervă. Moneda este utilă datorită funcțiilor sale. În literatura de specialitate, economiștii definesc banii (moneda) în raport cu funcțiile pe care le îndeplinesc, iar explicarea acestora vor dovedi că aceste funcții sunt absolut fundamentale.

Funcția de evaluare. Moneda este o unitate de cont care servește la măsurarea valorii bunurilor și serviciilor⁶. Valoarea bunurilor și serviciilor se exprimă prin prețul lor, în moneda specificată. În plus, moneda este o modalitate simplă și utilă de a cuantifica valoarea de piață relativă a bunurilor. "Imaginați-vă cât de greu ar fi pentru firme să cuantifice profitabilitatea în absența unui instrument cum sunt banii. Conturile din contabilitate ar înregistra cât de mult s-a vândut sau s-a cumpărat, însă firmele nu ar ști dacă în urma acestor tranzacții au câștigat sau au pierdut."⁷

Funcția de reglare a schimburilor. Această funcție mai este cunoscută și sub denumirea de *funcția de intermediar al schimburilor* sau *mijloc de schimb*. Comerțul direct care constă în schimbul direct al bunurilor, fără intervenția monedei, reprezintă barterul. Barterul este

³ Paddy Hirsch, *Oameni versu Piețe*, Editura Polirom, Iași, 2013, pp. 113-127.

⁴ Ilie Gavrilă, Dan Nițescu, Paul Tănase Ghiță și Constantin Popescu, *Economie*, Editura Economică Preuniversitară, București, 2006, p. 82.

⁵ Dorel Mihai Paraschiv, *Tehnică plăților internaționale*, Editura Economică, București, 2003, p. 10.

⁶ Jean-Pierre Faugère, *Moneda și politica monetară*, Institutul European pentru Cooperare Cultural-Științifică, Iași 2000, p. 14.

⁷ Joseph Stiglitz și Carl Walsh, *Economie*, Editura Economică, București, 2005, p. 485.

întâlnit în economiile rudimentare. Pentru ca mecanismul de barter să funcționeze, în economia respectivă trebuie să existe o dublă coincidență a nevoilor, în sensul că fiecare parte trebuie să dețină marfa de care cealaltă parte are nevoie. Însă, în situația în care această dublă coincidență a nevoilor nu există, existența banilor simplifică total mecanismul schimbului. Bani mai pot fi priviți și ca o convenție socială. Oamenii acceptă bani ca mijloc de plată pentru ceea ce au de vânzare deoarece au certitudinea că vor exista alte persoane care vor accepta banii în schimbul bunurilor pe care doresc să le cumpere⁸.

Funcția de instrument de rezervă. Această funcție mai este cunoscută și sub denumirea de mijloc de teaurizare. Alături de metalele prețioase, obiectele de artă, bijuteriile și activele imobiliare, moneda reprezintă și ea un instrument de rezervă. Calitatea acestei rezerve depinde de stabilitatea monedei și de calitatea sa ca etalon. În viața de zi cu zi, oamenii acceptă să tranzacționeze în schimbul banilor numai dacă au certitudinea că într-o tranzacție viitoare pot utiliza banii pentru a-și cumpăra bunurile de care au nevoie. Pentru ca banii să servească drept mijloc de schimb, aceștia trebuie să-și conserve valoarea. Economiiștii numesc această funcție a banilor drept instrument de rezervă sau mijloc de teaurizare. În istorie, a existat un moment în care guvernele erau speriate de faptul că bancnotele nu își vor păstra valoarea decât dacă vor fi garantați de aur. Oamenii aveau încredere în bancnote deoarece știau că oricând aceștia vor putea fi schimbați la bancă în aur. Astăzi, țările utilizează bani fiduciar care au o valoare atribuită de guvern, iar oamenii sunt de acord să utilizeze acești bani fiduciar în tranzacțiile cu bunuri și servicii⁹.

Într-o economie, pentru a-și îndeplini funcțiile, banii trebuie să existe în piață într-un anumit volum și structură. Astfel, totalitatea mijloacelor de plată existente în piață (într-o economie) într-o anumită perioadă, formează *masa monetară*. Masa monetară poate fi măsurată (din punct de vedere statistic) cu ajutorul *agregatelor*

⁸ *Ibidem.*

⁹ *Ibidem.*

monetare care nu reprezintă altceva decât un ansamblu omogen de active utilizate ca mijloc de plată. Banca Națională a României propune următoarea structură pentru agregatele monetare¹⁰:

- *Masa monetară în sens restrâns (M1)* include numerarul în circulație (bancnote și monede), precum și depozitele care pot fi imediat convertibile în numerar sau utilizate pentru plăți prin transfer bancar, denumite depozite overnight;

- *Masa monetară intermediară (M2)* cuprinde masa monetară în sens restrâns (M1), la care se adaugă depozitele cu durata inițială de până la doi ani, inclusiv depozitele rambursabile după notificare la cel mult 3 luni. Definiția M2 reflectă interesul acordat analizei și monitorizării unui agregat monetar care, pe lângă numerar, cuprinde și depozite cu un grad ridicat de lichiditate;

- *Masa monetară în sens larg (M3)* cuprinde masa monetară intermediară (M2), la care se adaugă instrumentele financiare tranzacționabile emise de sectorul instituțiilor monetar-financiare; instrumente ale pieței monetare, în special acțiunile/unitățile fondurilor de piață monetară și împrumuturile din operațiuni *repo* sunt incluse în acest agregat (un grad sporit de lichiditate face ca aceste instrumente să fie substituite pentru depozite).

De-a lungul timpului, în evoluția sa, moneda a cunoscut mai multe faze de dezvoltare. În prezent, cele mai importante monede sunt *moneda fiduciară* și *moneda scripturală*.

Moneda fiduciară reprezintă un înscris sau un titlu de credit emis și pus în circulație de banca de emisiune sub forma unor bani de hârtie; aceștia nu au o valoare materială proprie, ci numai una fictivă, convențională și care îndeplinește numai funcția de mijloc de schimb pe teritoriul statului emitent, putându-se realiza plăți pentru dobândirea de bunuri și servicii în temeiul garantării de către stat a cursurilor lor¹¹.

¹⁰ BNR, "Indicatori monetari – luna martie 2007", Banca Națională a României, 26 martie, 2007, disponibil la <http://www.bnro.ro/page.aspx?prid=391> (accesat 30.11.2016).

¹¹ http://www.money.ro/dictionar/dictionar-juridic/moneda_fiduciara.html (accesat 15.04.2014).

Moneda scripturală reprezintă moneda de cont utilizată în decontările fără numerar și este formată din disponibilități în conturi, cecuri, cambii.

Piața monetară este o componentă a pieței financiare unde se tranzacționează instrumente financiare cu lichiditate mare și cu maturitate pe termen scurt (1 an) și foarte scurt (sub 1 an). Instrumentele financiare tranzacționate pe piața monetară mai sunt cunoscute și sub denumirea de instrumente negociabile (bonuri de tezaur, certificate de depozit, hârtii comerciale). Hârtiile comerciale sunt definite ca fiind "obligații" negarantate emise de bănci sau de companii cu scopul de a se finanța pe termen scurt. Hârtiile comerciale au o scadență care variază între 2 și 270 de zile, pot fi sau nu pot fi purtătoare de dobândă și au o piață secundară limitată sau chiar inexistentă. Hârtiile comerciale sunt emise de companii cu rating de credit ridicat, ceea ce atrage după sine și un risc scăzut al investiției¹².

Operațiunile de piață monetară (operațiunile open market) sunt considerate ca fiind cel mai important instrument de politică monetară al băncilor centrale. În prezent, băncile centrale, ca principali actori ai vieții economice, fac simțită prezenta statului în economie prin această politică monetară și prin politica fiscală. Politica monetară se referă la acțiunea globală exercitată prin manevrarea variabilelor monetare (agregatele monetare, rata dobânzii și cursul de schimb) asupra principalelor variabile economice (nivelul prețurilor, produsul intern brut, rata șomajului, soldul balanței de plăți externe)¹³. În România, Banca Națională a României desfășoară următoarele operațiuni de piață monetară¹⁴:

- operațiuni *repo* (tranzacții reversibile). Aceste operațiuni sunt destinate *injectării de lichiditate*. Prin aceste operațiuni, Banca Națională a României cumpără de la instituțiile de credit active

¹² Investor Words, "Commercial paper", disponibil la http://www.investorwords.com/961/commercial_paper.html (accesat 30.11.2016).

¹³ <http://www.ecol.ro/content/politica-monetara> (accesat 02.06.2014).

¹⁴ BNR, "Operațiunile de piață monetară (open market)", Banca Națională a României, disponibil la [http://www.bnr.ro/Operatiunile-de-piata-monetara-\(open-market\)-3328.aspx](http://www.bnr.ro/Operatiunile-de-piata-monetara-(open-market)-3328.aspx) (accesat 30.11.2016).

eligibile pentru tranzacționare, cu angajamentul acestora de a răscumpăra activele respective la o dată ulterioară și la un preț stabilit la data tranzacției.

- operațiuni *reverse repo* (tranzacții reversibile). Aceste tranzacții sunt destinate *absorbției de lichiditate*, în cadrul căreia BNR vinde instituțiilor de credit active eligibile pentru tranzacționare, angajându-se să răscumpere activele respective la o dată ulterioară și la un preț stabilit la data tranzacției;

- atragere de depozite (tranzacții cu scadența prestabilită). Aceste tranzacții sunt destinate absorbției de lichiditate, în cadrul căreia Banca Națională a României atrage depozite de la instituțiile de credit.

- emitere de certificate de depozit (tranzacții destinate absorbției de lichiditate). În cadrul căreia BNR vinde instituțiilor de credit certificate de depozit;

- acordare de credite colateralizate cu active eligibile pentru garantare. Aceste tranzacții reversibile sunt destinate injectării de lichiditate, în cadrul căreia Banca Națională a României acordă credite instituțiilor de credit, acestea păstrând proprietatea asupra activelor eligibile aduse în garanție.

- *swap* valutar. Aceasta operațiune constă în două tranzacții simultane, încheiate cu aceeași contrapartidă, prin care Banca Națională a României:

- a) injectează lichiditate cumpărând la vedere valută convertibilă contra lei și vânzând la o dată ulterioară aceeași sumă în valută convertibilă contra lei;

- b) absoarbe lichiditate vânzând la vedere valută convertibilă contra lei și cumpărând la o dată ulterioară aceeași sumă în valută convertibilă contra lei.

1.3. Valuta și piața valutară

Punctul de pornire în înțelegerea sistemului financiar internațional îl constituie piața valutară. În literatura de specialitate piața valutară poate fi prezentată sub următoarele acronime: *FOREX*, *Retail forex*, *FX*, *Spot FX* sau simplu *Spot*.

Piața valutară influențează foarte multe domenii din viața noastră cotidiană. Impactul acestei piețe se extinde dincolo de exporturi și importuri către factorii care au un efect indirect asupra noastră, un exemplu semnificativ în acest sens fiind reprezentat de relația dintre rata dobânzii și cursul de schimb, precum și relația dintre rata inflației și cursul de schimb. Schimbările cursului de schimb reprezintă unul dintre cele mai mari riscuri la care companiile și investitorii sunt expuși.

Piața valutară internațională (Foreign Exchange Market - FOREX) constituie un sistem complex interbancar, prin care actorii pieței tranzacționează sume mari de bani la o rată de schimb stabilită la o anumită dată, în scopul schimbării (convertirii) unor valute contra altora. Piața s-a format în anii '70, când comerțul internațional a trecut de la sistemul de cursuri fixe la sistemul de cursuri flotante¹⁵. De-a lungul timpului au fost create numeroase regimuri de schimb. Regimurile privind cursul de schimb sunt acorduri, instituții, tratate sau practici care reglementează stabilirea cursului de schimb între țări:

- *Cursurile fixe.* Într-un regim de cursuri fixe, monedele sunt definite prin raportare la un etalon (metal prețios, deviză sau coș de devize). Fiecare monedă are un curs de schimb oficial (prin raportare la acest etalon), numit paritate.
- *Fixitatea rigidă (sau irevocabilă)* corespunde unei situații în care cursurile de schimb nu se modifică niciodată (absența valorizării sau a devalorizării). Această situație a caracterizat momentul în care a funcționat etalonul-aur și a constituit ideea directoare a proiectului Uniunii Economice și Monetare (UEM) din cadrul Tratatului de la Maastricht, unde cursurile de schimb între monedele europene ar fi devenit în mod irevocabil fixe înainte de apariția monedei unice.
- *Fixitatea ajustabilă* vizează situațiile în care cursurile de schimb oficiale rămânând fixe, pot fi modificate în împrejurări excepționale, cum ar fi apariția unei crize externe.

¹⁵ Frédéric Teulon, *Sistemul Monetar Internațional*, Institutul European, Iași, 1996, p. 8.

- *Cursurile flotante*. Într-un regim de schimburi flotante, valoarea monedei este determinată de cererea și de oferta agenților economici care se exprimă pe piața schimburilor.

Datorită globalizării pieței financiare, cursul fiecărei valute este efectiv unic în toată lumea, în orice clipă se formează în baza cotației curente, propusă de economiile țărilor dezvoltate. Schimbările graduale, frecvente, ale cursului valutar se datorează faptului că marii actori, în baza factorilor pieței sau a intereselor proprii, încep să crească sau să scadă prețurile/cotațiile.

Factorii de bază care determină formarea cursului pot fi:

- Schimbarea indicatorilor economici ai unei țări;
- Evenimentele politice importante din țară și din străinătate;
- Efectuarea operațiilor de vânzare/cumpărare a valutei în volume mari;
- Evenimentele importante de pe alte piețe de capital;
- Schimbarea deciziilor (pe bază analitică) vis-a-vis de cursul valutar de către majoritatea participanților la piață;
- Zvonurile din piață sau schimbarea în „psihologia pieței”.

Piața valutară mai poate fi definită ca ansamblul relațiilor care se formează la nivel național și internațional între diferitele instituții naționale sau de vocație internațională, între persoane fizice sau juridice, angajate în operațiuni valutare¹⁶. Noțiunea de piață valutară reprezintă un termen generic, deoarece ea este constituită, pe de o parte din piețele internaționale, piețe cu un anumit specific, iar pe de altă parte, au la bază existența și funcționarea piețelor naționale. Dacă ne întrebăm ce se tranzacționează pe piața valutară, răspunsul este foarte simplu: *valute*.

Noțiunea de valută desemnează acea monedă națională utilizată ca mijloc de plată în tranzacțiile economice internaționale și ca rezervă în alte țări decât țara de emisiune.

Cele mai tranzacționate valute poartă denumirea de *valute majore sau valute hard*, iar restul de valute existente pe piață sunt cunoscute sub numele de *valute minore sau valute soft*.

¹⁶ Gheorghe Hurduzeu, *Tehnica plăților și finanțării internaționale*, Editura Universul Juridic, București, 2006, p. 11.